

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

REYHAN - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 38422/97)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRASBOURG

21 Temmuz 2005

İşbu karar AİHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (38422/97) başvuru no'lu davanın nedeni bu

ülke vatandaşı Hasan Hüseyin Reyhan'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine 12 Ağustos 1997 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Temel İnsan Haklarını güvence altına alan eski 25. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur. Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde savunmasını kendisinin üstleneceğini ifade etmiştir.

OLAYLAR

Başvuran 1953 doğumlu olup Antakya'da ikamet etmektedir.

8 Aralık 1994 tarihinde yapılan bir ihbarı takiben PKK üyesi olmakla itham edilen başvuran İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polisler tarafından tutuklanarak gözaltına alınmıştır.

9 Aralık 1994'te İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı (Cumhuriyet Savcısı) başvuranın gözaltı süresini yedi gün uzatmıştır.

13 Aralık 1994'te polis tarafından sorgulanan başvuran, hakkında yapılan suçlamaları inkar etmiştir.

15 Aralık 1994'te Cumhuriyet Savcısı karşısına çıkarılan başvuran PKK ile olan bağlantısı olduğunu reddetmiştir. Başvuran aynı gün Konya Tutukevine nakledilmiştir.

29 Aralık 1994 tarihinde Konya Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı başvuranı PKK terör örgütüne bağlı olmakla itham etmiş ve TCK'nın 168 § 2. ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddeleri uyarınca mahkumiyetini talep etmiştir.

Başvuran 16 Mayıs 1995 tarihinde Devlet Güvenlik Mahkemesine (DGM) yazmış olduğu yazıda özellikle cezaevi koşullarından ve Jandarmaları tutuklulara uyguladığı kötü muamelelerden ve Jandarmaların kendisine ait kitaplara ve diğer belgelere el koyduğundan şikayetçi olmuştur.

Başvuran 15 Haziran 1995 tarihinde yazmış olduğu başka bir yazı ile şikayetlerini tekrarlamış, daha sonra 13 Temmuz 1995 ve 18 Ocak 1996 tarihli mektupları ile DGM'den kendisine kötü muamelede bulunan gözaltından sorumlu polislerin mahkum etmesini talep etmiştir.

DGM, 1 Şubat 1996 tarihli kararı ile TCK'nın 168 § 2. ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddelerine dayalı olarak silahlı bir çeteye bağlantısı olma suçundan başvuranı on iki yıl altı ay hapis ve kamu hizmetinden men cezasına çarptırmıştır.

Başvuran temyiz başvurusunda bulunmuştur. Yargıtay 20 Şubat 1997 tarihli kararı ile ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

1999 tarihinde yürürlüğe giren 4390 sayılı Kanun ile Devlet Güvenlik Mahkemesine dair 2845 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmış, bunun neticesinde Devlet Güvenlik Mahkemelerindeki askeri hakimın varlığına son verilmiştir.

Bu yasal değişikliği gözönünde bulunduran başvuran, 29 Temmuz 1999 tarihinde Malatya Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne iade-i muhakeme başvurusunda bulunmuş, fakat bu talebi 23 Ağustos 1999'da reddedilmiştir.

Başvuranın Yargıtay'daki temyiz başvurusu 22 Ekim 1999'da bertaraf edilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİNE İLİŞKİN

Başvuran kendisini yargılayan ve mahkum eden Konya Devlet Güvenlik Mahkemesinin bünyesinde askeri hakimî bulundurması nedeniyle «tarafsız ve bağımsız» bir mahkeme olarak kabul edilemeyeceğini ileri sürmekte ve AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

Başvuran ayrıca AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 b), d) maddesiyle birlikte ve ayrı olarak 14. maddenin ihlal edildiğini öne sürmekte, maruz kaldığı kötü muameleden sorumlu kişiler hakkında yapmış olduğu Şikayetlerini ve tanıkların karşılaştırılması taleplerini dikkate almayan yargı makamı karşısında hakkaniyete uygun bir yargılamanın gerçekleşmediğini ileri sürmektedir.

1. Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında

AİHM, daha önceki kararlarda buna benzer pek çok Şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği yönünde sonuçlandığını belirtmektedir. (Bkz. sözü edilen Özel kararı, §§ 33-34, ve Özdemir-Türkiye kararı no: 59659 / 00, § 35-36, 6 Şubat 2003).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandıracak bir tespitte bulunmadığını ve hiçbir delili sunmadığını incelemektedir. Başvuranın aralarında askeri bir hakimî de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi heyeti tarafından TCK'ya dayalı olarak yapmış olduğu yargılama hususunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğu kanısındadır. Başvuranın Devlet Güvenlik Mahkemesinin davanın gerekçesine yabancı mülahazalardan etkilenebileceği yönünde haklı endişeleri duyması mümkündür. Bu nedenle başvuranın bu yargı makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki Őüphelerinin dikkate alınması gerekmektedir. (Bkz. Incal-Türkiye kararı, 9 Haziran 1998, 1998-IV s. 1573, § 72).

AİHM, başvuranı yargılayıp mahkum eden Konya Devlet Güvenlik Mahkemesinin AİHS'nin 6 § 1 maddesinde yer alan bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğini taşımadığı neticesine varmaktadır.

2. Cezai yargılama sürecinin adilliği ve savunma haklarına yönelik bir ayrımcılık yapıldığı iddiası hakkında

AİHM, benzer kararlarda verdiği hükümleri hatırlatarak bağımsızlıktan ve tarafsızlıktan yoksun bir mahkemenin her halükarda kendi yargısına tabi kişilere adil bir yargılama sunamayacağı kanısına varmaktadır.

Başvuranın bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiği tespitinde

AIHM, AIHS'nin 6 §§ 1 ve 3 b) ve d) maddesiyle birlikte ve ayrı olarak 14. maddesine yönelik şikayetlerin incelenmesini gerekli görmemektedir (Bkz. diğerleri arasında, Çıraklar-Türkiye kararı 28 Ekim 1998, 1998-VII, §§ 44-45, ve Özyol-Türkiye kararı, no: 48617/99, §§ 21-22, 23 Ekim 2003).

II. AIHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran maruz kaldığı maddi zarar için 289.000 Euro, manevi zarar için 58.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

İddia edilen maddi tazminata ilişkin olarak AIHM, Devlet Güvenlik Mahkemesi önündeki sürecin Sözleşmenin ihlali meydana gelmeseydi nasıl sonuçlanmış olacağına ilişkin bir yargıda bulunamayacağından başvurana bu yönde bir tazminat ödenmesine gerek olmadığını ifade etmektedir. (Findlay-İngiltere kararı, 25 Şubat 1997, s.284, § 85).

Manevi tazminatla ilgili olarak Mahkeme, olayların mevcut koşulları dikkate alındığında ihlal kararının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğuna karar vermiştir. (Sözü edilen Çıraklar kararı, s. 3074, § 49).

AIHM, bir başvuran hakkında verilen mahkumiyetin, 6 § 1 maddeye göre tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği görüşüne vardığında, prensip olarak en uygun tazminin, zamanında, tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından başvuranın yeniden yargılanması olacağı yönündeki kanaatini vurgulamaktadır (Bkz. sözü edilen Gençel kararı, § 27).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, Mahkeme organları nezdinde yaptığı masraf ve harcamalara ilişkin hiçbir tazminat talebinde bulunmamıştır. Dolayısıyla bu doğrultuda bir ödemenin yapılması söz konusu değildir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Konya Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsızlıktan ve tarafsızlıktan yoksun olması nedeniyle AIHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. AIHS'nin 6 §§ 1 ve 3 b) ve d) maddeleriyle birlikte ve ayrı olarak 14. maddeye yönelik şikayetlerin incelenmesine *gerek olmadığına*;
3. Mevcut kararın tek başına manevi tazmin için *yeterli olduğuna*;

4. Adil tazmine ilişkin diğ er taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğünün 77    2 ve 3. maddelerine uygun olarak 21 Temmuz 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.